

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 14Co/6/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6716203384
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 01. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mária Podhorová
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2019:6716203384.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Márie Podhorovej a členov senátu JUDr. Evy Dzúrikovej a JUDr. Jaroslava Mikulaja, v právnej veci žalobcov: 1/ N. I., nar. XX. XX. XXXX, T. ulica XXX/XX, XXX XX G., 2/ S. I., nar. XX. XX. XXXX, T. ulica XXX/XX, XXX XX G., 3/ C. I., nar. XX. XX. XXXX, T. ulica XXX/XX, XXX XX G., všetci žalobcovia zastúpení Beňo & partners advokátska kancelária, s. r. o., so sídlom Nám. sv. Egídia 93, 058 01 Poprad, IČO: 44 250 029, proti žalovanému: Kooperatíva poisťovňa, a. s. Vienna Insurance Group, Štefanovičova 4, 816 23 Bratislava, IČO: 00 585 441, zastúpený advokátom JUDr. Felixom Neupauerom, Dvořákovo nábřeží 8/A, 811 02 Bratislava, o zaplatenie 80.000,- Eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcov 1/, 2/, 3/ proti rozsudku Okresného súdu Zvolen č. k. 17C/66/2016 - 142 zo dňa 05. 10. 2017, takto

rozhodol:

I. Rozsudok Okresného súdu Zvolen č. k. 17C/66/2016 - 142 zo dňa 05. 10. 2017 m e n í tak, že žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi 1/ sumu 40.000,- Eur, žalobkyni 2/ sumu 20.000,- Eur a žalobkyni 3/ sumu 20.000,- Eur v lehote 15 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

II. V časti úrokov z omeškania súd žalobu z a m i e t a .

III. Žalovaný je p o v i n n ý zaplatiť žalobcom 1/, 2/, 3/ náhradu trov konania v rozsahu 100 % v lehote 15 dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o výške trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom Okresný súd Zvolen (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) žalobu žalobcov zamietol (výrok I. rozsudku). O trovách konania rozhodol výrokom II., kedy žalovanému priznal náhradu trov konania voči žalovaným 1/, 2/, 3/ (správne zrejme žalobcom 1/, 2/, 3/) v rozsahu 100 %. V odôvodnení rozsudku súd prvej inštancie uviedol, že žalobcovia sa svojou žalobou zo dňa 18. 09. 2014 domáhali zaplatenia sumy 80.000,- Eur s príslušenstvom na tom základe, že dňa XX. XX. XXXX došlo k dopravnej nehode, ktorú zavinil vodič motorového vozidla EČV: Y. XXXZ., povinne zmluvne poistený u žalovaného a pri ktorej došlo k usmrteniu I. I., naposledy bytom W. XX/XX, G.. Zomrelá I. I. bola manželkou žalobcu 1/ a matkou žalobkyni 2/ a 3/. S tragickou smrťou mamy a manželky sa žalobcovia vyrovnávali ťažko a nárok žalobcov na náhradu nemajetkovej ujmy spočíva v náhrade za prežitú stratu, smútok a útrapy žalobcov. Tento nárok, podľa názoru žalobcov, zakladá európska právna úprava poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, ako aj judikatúra európskeho súdneho dvora. V predchádzajúcom priebehu konania súd prvej inštancie rozhodol (medzitýmny) rozsudkom č. k. 17C/66/2016 - 55 zo dňa 26. 04. 2016 tak, že určil, že základ uplatneného nároku návrhom zo strany žalobcov 1/, 2/, 3/ je daný. Voči tomuto rozsudku podal odvolanie žalovaný. V dôsledku podaného odvolania Krajský súd v Banskej Bystrici svojím uznesením č. k. 14Co 387/2016 - 118 zo dňa 09. 05. 2017 zrušil rozsudok súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. V odôvodnení svojho uznesenia uviedol, že náhrada nemajetkovej ujmy spadá pod

úpravu zásahov do osobnostných práv, spočívajúcich v zásahu do práva na súkromný a rodinný život, spôsobený usmrtiením blízkej osoby, a to aj pôvodcom, ktorý v prevádzke dopravného prostriedku, čo upravuje ustanovenie § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), teda ustanovenia, na základe ktorých sa poškodený môže domáhať právnej ochrany a náhrady nemajetkovej ujmy, avšak postupom podľa iných zákonných ustanovení mimo rámca poisťného právneho vzťahu, upraveného zákonom č. 381/2001 Z. z. Ide totiž o právny vzťah medzi poškodenými a pôvodcom zásahu do ich osobnostného práva, ktorým pri dopravnej nehode došlo k usmrtieniu blízkej osoby. Práve v takomto konaní pri posudzovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy sú významné okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu došlo, a preto vždy musia byť zisťované okolnosti nielen na strane pôvodcu zásahu, ale aj na strane dotknutej osoby v tom, či nejde aj o jej podiel na priebehu činnosti pôvodcu, vyúsťujúci do neoprávneného zásahu. Odvolací súd ďalej uviedol, že návrh bol žalobcami uplatnený podľa § 11 a § 13 ods. 2, 3 OZ, a preto v danej veci sa potom súd v ďalšom konaní bude musieť vysporiadať s ohľadom na uplatnený nárok nemajetkovej ujmy, či podľa uvedených zákonných ustanovení vo vzťahu k žalovanej v danom prípade je pasívne legitimovaným subjektom vo vzťahu k uplatňovanému nároku, ak náhradu nemajetkovej ujmy nie je možné zahrnúť pod § 4 ods. 2 písm. a/ zákona č. 381/2001 Z. z., čo v danej veci nezakladá pasívnu legitimáciu vo vzťahu k žalovanej.

2. Po zrušení medzitýmneho rozsudku odvolacím súdom, v ďalšom priebehu konania súd prvej inštancie po vykonanom dokazovaní konštatoval právny názor vyslovený odvolacím súdom a v zmysle § 391 ods. 2, 3 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) naň poukázal, pričom sa ďalej zaoberal len otázkou, či žalovaný v danom prípade je v danom prípade pasívne legitimovaným subjektom vo vzťahu k uplatňovanému nároku, a to podľa ust. § 11 a § 13 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka. Z vykonaného dokazovania súdu prvej inštancie vyplynul záver, že žalovaný nebol účastníkom dopravnej nehody dňa XX. XX. XXXX, pri ktorej došlo k úmrtiu I. I.; táto skutočnosť medzi stranami sporu ani nebola sporná. Žalovaný teda nemôže byť pasívne legitimovaným subjektom vo vzťahu k uplatňovanému nároku podľa ust. § 11 a § 13 ods. 2, 3 OZ. Takouto osobou môže byť len vodič motorového vozidla, ktorý uvedenú dopravnú nehodu spôsobil a nie poisťovňa, u ktorej bolo motorové vozidlo, ktoré spôsobilo dopravnú nehodu, povinne zmluvne poistené. Z týchto dôvodov súd potom žalobu žalobcov zamietol. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie podľa § 255 ods. 1 CSP a konštatoval, že nakoľko mal v konaní plný úspech žalovaný, súd mu priznal plnú náhradu trov konania voči žalobcom 1/, 2/, 3/ v rozsahu 100 %.

3. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podali dňa 25. 10. 2017 odvolanie žalobca 1/, 2/, 3/, všetci spoločne zastúpení právnym zástupcom. Odvolanie zdôvodnili skutočnosťou, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci v zmysle § 365 ods. 1 písm. h/ CSP. Nárok žalobcov na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch voči žalovanému zakladá európska právna úprava poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, ako aj judikatúra európskeho súdneho dvora. Žalobcovia majú za to, že pri výklade pojmu „škoda“ pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. treba vychádzať z chápania tohto pojmu v komunitárnom práve. Predmetný zákon bol totiž výsledkom transpozície smerníc Európskej únie, ktoré boli nahradené teraz platnou Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo dňa 16. 09. 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel. Táto smernica síce nedefinuje pojem „škoda“, ale z jej textu je zrejmé, že pod týmto pojmom rozumie osobnú ujmu a škodu na majetku. Komunitárne právo chápe škodu ako majetkovú, tak aj nemajetkovú ujmu, čo potvrdzuje napríklad rozsudok Súdneho dvora zo dňa 06. 05. 2010 vo veci C-63/09 Axel Walz proti Clickair SA, kde ESD konštatuje, že pojmom „ujma“ a „škoda“ sa má rozumieť tak, že zahŕňujú škodu tak majetkovej, ako aj nemajetkovej povahy a taktiež ESD spresnil, že pojmy „ujma“ a „škoda“, ako dva pojmy s rovnakým slovným koreňom, ktoré sa používajú tak, že sú navzájom zameniteľné, treba považovať za synonymá. Tento názor potvrdil ESD taktiež v rozsudku zo dňa 24. 10. 2013 vo veci C-22/12 Y. R. proti M. C., H. R. o povinnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, kde skonštatoval, že podľa ustálenej judikatúry sa ustanovenia práva únie majú vykladať a uplatňovať jednotne na základe znení vypracovaných vo všetkých jazykoch únie. Súdny dvor ďalej spresnil, že ujma na zdraví, ktorá musí byť podľa smernice krytá, predstavuje akúkoľvek ujmu, ktorá bola spôsobená zásahom do osobnej integrity, čo zahŕňa tak fyzickú, ako aj psychickú traumu. Preto medzi škody, ktoré sa musia nahradiť v súlade s právom únie, patrí aj nemajetková ujma, ktorej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v danom spore. Obdobne ESD rozhodol aj vo veci C-277/12, kde uviedol, že ak vnútroštátne právo umožňuje rodinným príslušníkom obete dopravnej nehody požadovať náhradu utrpenej nemajetkovej ujmy, náhrada tejto ujmy musí byť krytá povinným poistením motorového vozidla. V prejednávanej veci nepochybne došlo pri dopravnej nehode k zásahu

do osobnostných práv žalobcov, do ich práva na súkromný a rodinný život a že podľa platnej právnej úpravy nárok na náhradu nemajetkovej ujmy možno uplatniť podľa § 11 a nasl. OZ. Je zrejmé, že podľa vnútroštátnej úpravy majú žalobcovia nárok na náhradu nemajetkovej ujmy a v súlade s cieľom smernice Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES a judikatúrou ESD musí byť náhrada tejto ujmy krytá povinným poistením motorového vozidla. Ďalej sa žalobcovia zaoberali zásadou eurokonformného výkladu vnútroštátneho práva a poukázali na ustanovenie čl. 288 ods. 3 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, podľa ktorej je „smernica záväzná pre každý členský štát, ktorému je určená, a to vzhľadom na výsledok, ktorý sa má dosiahnuť, pričom sa voľba foriem a metód ponecháva vnútroštátnym orgánom“. Nevyhnutnosť eurokonformného výkladu konštatoval aj ústavný súd v uznesení III. ÚS 666/2016 zo dňa 16. 10. 2016 k záverom obsiahnutým v rozsudku Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/301/2012, na ktoré v predchádzajúcich podaniach odkázal žalovaný. Ústavný súd SR ďalej konštatoval nevyhnutnosť eurokonformného výkladu pojmu „škoda na zdraví“ podľa § 4 ods. 2 písm. a/ Zákona o povinnom zmluvnom poistení. V tejto súvislosti kreoval zásadný právny záver, podľa ktorého tradičné chápanie pojmu „škoda“ musí ustúpiť európskemu chápaniu. Na jednotlivé závery predmetného uznesenia ústavného súdu žalobcovia odkázali v podanom odvolaní priamo citáciou častí predmetného uznesenia. Pokiaľ sa týka výšky nemajetkovej ujmy, je nesporné, že táto sa v danom prípade riadi úvahou súdu, nakoľko v domácej legislatívne neexistuje v tejto oblasti žiadna úprava. Po právnej analýze dospeli žalobcovia ohľadom výšky náhrady nemajetkovej ujmy k názoru, že jediným ustanovením domáceho právneho poriadku, upravujúceho veľmi podobný inštitút, je jednorazové odškodnenie pozostalých pri smrteľnom pracovnom úraze poručiteľa podľa Zákona o sociálnom poistení. Podľa § 94 ods. 1 Zákona o sociálnom poistení má manžel, manželka a nezaopatrené dieťa poškodeného, ktorý zomrel v dôsledku pracovného úrazu alebo choroby z povolania, nárok na jednorazové odškodnenie. Podľa ods. 2 citovaného zákonného ustanovenia suma jednorazového odškodnenia manžela alebo manželky je 730-násobok denného vymeriavacieho základu, najviac 46.485,40 Eur. Podľa ods. 3 suma jednorazového odškodnenia na každé nezaopatrené dieťa uvedené v odseku 1 je polovica sumy jednorazového odškodnenia manžela alebo manželky poškodeného. Podľa názoru žalobcov niet dôvodu rozlišovať medzi stratou blízkej osoby spôsobenej pracovným úrazom alebo dopravnou nehodou. Navyše, v oboch prípadoch ide o nároky plne kryté povinným poistením, hoci jedno z nich je verejné a druhé súkromné. Nároky žalobcov uvedené v žalobnom petite vychádzali teda z tejto analógie s pracovnoprávnou úpravou. Žalobcovia tak majú za to, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy bol v konaní preukázaný, rovnako ako výška nároku vykonaným výsluchom žalobcov. Na základe vyššie uvedeného navrhli, aby odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, prípadne, ak by mal podmienky na rozhodnutie vo veci splnené, aby sám vo veci rozhodol tak, že žalobe vyhovie v rozsahu jej žalobného petitu.

4. Odvolanie žalobcov bolo právnenému zástupcovi žalovaného doručené dňa 15. 12. 2017, žalovaný sa k odvolaniu žalobcov nevyjadril.

5. V dôsledku podaného odvolania krajský súd, ako súd odvolací (§ 34 Zákona č. 160/2015 Z. z. - Civilný sporový poriadok), vec preskúmal v medziach daných ustanovením § 379 a § 380 CSP a po nariadení a vykonaní pojednávania v súlade s ustanovením § 385 ods. 1 CSP, rozsudok súdu prvej inštancie napadnutý odvolaním v súlade s § 388 CSP zmenil tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku, nakoľko neboli splnené podmienky na jeho potvrdenie, ani na jeho zrušenie.

6. Podľa § 388 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zmení, ak nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie, ani na jeho zrušenie.

7. Po podaní odvolania v predmetnej súdnej veci proti rozsudku súdu prvej inštancie sp. zn. 17C/66/2016 - 142 zo dňa 05. 10. 2017 odvolací súd postupoval v zmysle § 390 CSP, nakoľko išlo o rozhodnutie súdu prvej inštancie vo veci, kde rozhodnutie súdu prvej inštancie bolo už raz zrušené, vec bola vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie a odvolací súd konal a rozhodoval o odvolaní proti novému rozhodnutiu súdu prvej inštancie.

8. V prejednávanej veci súd prvej inštancie najprv rozhodol vo veci medzitýmym rozsudkom zo dňa 26. 04. 2016 tak, že určil, že základ uplatneného nároku návrhom zo strany žalobcov 1/, 2/, 3/ je daný. Ako už bolo uvedené vyššie, v dôsledku podaného odvolania vo veci rozhodoval Krajský súd v Banskej Bystrici a predmetný medzitýmny rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vrátil s vysloveným právnym názorom a usmernením, podľa ktorého súd prvej inštancie mal v ďalšom posúdiť pasívnu

vecnú legitimitáciu žalovaného na konanie vo veci. Súd prvej inštancie usmernený právnym názorom odvolacieho súdu a v jeho intenciách rozhodol (napadnutým) rozsudkom vo veci samej zo dňa 05. 10. 2017, kedy žalobu žalobcov 1/, 2/, 3/ zamietol z dôvodu nedostatku vecnej pasívnej legitimitácie na strane žalovaného - poisťovne KOOOPERATIVA. Odvolací súd, rozhodujúc sám vo veci, predovšetkým z dôvodu profilácie a ustálenia právneho názoru najvyšších súdnych autorít v problematike nárokov na náhradu nemajetkovej ujmy vo veci vytýčil pojednávanie, vec prejednal a po vykonanom dokazovaní sám vo veci rozhodol. Pokiaľ sa týka otázky pasívnej vecnej legitimitácie žalovaného (poisťovne) v konaní, odvolací súd poukazuje na ostatný vývoj judikatúry v predmetnej problematike a poukazuje predovšetkým na Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6M Cdo/1/2016 zo dňa 31. 07. 2017, ktoré je rozhodnutím v časovom slede neskorším proti ostatným predchádzajúcim rozhodnutiam, pričom odvolací súd poukazuje na okolnosť zásadnú pre rozhodnutie vo veci samej, kedy Rozsudok Najvyššieho súdu SR 6 MCdo/1/2016 bol na zasadnutí občianskoprávnej kolégia Najvyššieho súdu dňa 09. 10. 2018 schválený na uverejnenie v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky a následne i uverejnený pod č. 61. V tomto boli kreované významné právne vety: „Škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších zmien a doplnení je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla“ a „V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná“.

9. Z ostatného obsahu a odôvodnenia predmetného rozsudku okrem iného vyplýva, že pre posúdenie otázky pasívnej legitimitácie poisťovne je rozhodujúce riešenie otázky, čo treba rozumieť pod pojmom škoda (použitým v zákone o povinnom zmluvnom poistení). Pre účely tohto zákona treba pojem škoda vykladať extenzívne v tom zmysle, že tento pojem zahŕňa aj nemajetkovú ujmu, ktorej náhrada patrí pozostalým (po blízkej osobe), usmrtenej pri dopravnej nehode v súvislosti s prevádzkou motorového vozidla) z titulu občiansko-právnej zodpovednosti za zásah do osobnostných práv, spočívajúci v zásahu do ich práva na súkromný a rodinný život. Účelom poistenia za škody spôsobené prevádzkou motorových vozidiel je zmierniť dôsledky škôd, ku ktorým došlo v súvislosti s touto prevádzkou. Aj podľa dôvodovej správy k zodpovednostnému zákonu je usmrtenie pri dopravnej nehode najzávažnejším dôsledkom tejto udalosti. Pokiaľ podľa súdnej praxe usmrtenie pri dopravnej nehode vyvoláva nielen občiansko-právnu zodpovednosť za škodu, ale aj občiansko-právnu zodpovednosť za neoprávnený zásah do osobnostných práv, musí byť aj zodpovednosť predmetnom poistného krytia.

10. Ďalej bolo konštatované, že pri výklade pojmu škoda pre účely zákona o povinnom zmluvnom poistení treba vychádzať z chápania tohto pojmu v komunitárnom práve. Zodpovednostný zákon bol totiž výsledkom transpozície Smerníc Európskej únie, ktoré boli nahradené t. č. platnou Smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/103 ES zo dňa 16. 09. 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinností poistenia tejto zodpovednosti. Táto smernica síce nedefinuje pojem škoda, ale u jej textu je zrejmé, že pod týmto pojmom rozumie osobnú ujmu a škodu na majetku, resp. používa slovné spojenie utrpenie „ujmy alebo škody“, či používa termíny „akákoľvek ujma, alebo škoda“, alebo „akákoľvek škoda“. Komunitárne právo chápe škodu ako majetkovú aj nemajetkovú ujmu, resp. za ujmu považuje škodu majetkovú aj nemajetkovú (Tupor napr. rozsudok SDEU zo dňa 06. 05. 2010 vo veci C-63/09 Axel Walz proti Clickair SA).

11. Podporne odvolací súd, tak ako žalobcovia v podanom odvolaní, poukazuje i na uznesenie Ústavného súdu SR č. III. ÚS 666/2016 zo dňa 11. 10. 2016, pričom na zdôraznenie správnosti odvolací súd poukazuje i na uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 27. 02. 2018 sp. zn. 6Cdo/143/2017, v ktorom bolo v časti odôvodnenia o. i. konštatované: „napokon vzhľadom na čl. 4 ods. 2 CSP je potrebné za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu považovať aj rozhodovaciu prax ďalších najvyšších súdnych autorít, a to Ústavného súdu SR, Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie. Vychádzajúc z vyššie uvedeného treba za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu v dovolaní namietanej právnej otázky pasívnej legitimitácie žalovanej 2/ považovať predovšetkým rozsudok ESD C-22/12 vo veci R. zo dňa 24. 10. 2013, v ktorom ESD vyslovil záver, že príslušné ustanovenia smerníc (Rady 72/166/EHS zo dňa 24. 04. 1972, Rady 84/5/EHS zo dňa 30. 10. 1983 a tiež Rady 90/232/EHS zo dňa 14. 05. 1990) o aproximácii právnych predpisov členských štátov, týkajúcich sa poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel, sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla

má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu (v zmysle hmotnej i nehmotnej ujmy) upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Inak povedané, podľa názoru ESD, ak vnútroštátne (slovenské) právo upravuje v týchto prípadoch (dopravných nehôd) zodpovednosť poisteného v dvoch právnych inštitútoch, a to v inštitúte zodpovednosti za škodu, ako aj v inštitúte zodpovednosti za neoprávnený zásah do osobnostných práv, musia byť oba tieto druhy zodpovednosti predmetom poistného krytia. Na uvedené závery ESD nadviazal najvyšší súd v rozsudku sp. zn. 6M Cdo/1/2016 zo dňa 31. 07. 2017, v ktorom vysvetlil, že pri výklade pojmu „škoda“ pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. treba vychádzať z chápania tohto pojmu v komunitárnom práve, pretože citovaný zákon bol výsledkom transpozície smerníc Európskej únie, ktoré boli nahradené toho času platnou smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2009/103/ES zo dňa 16. 09. 2009 o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel a o kontrole plnenia povinnosti poistenia tejto zodpovednosti. Táto smernica síce nedefinuje pojem „škoda“, ale z jej textu je zrejmé, že pod týmto pojmom rozumie osobnú ujmu a škodu na majetku, resp. používa slovné spojenie „utrpenie ujmy alebo škody“, či už používa pojmy „akákoľvek ujma alebo škoda“ alebo „akákoľvek škoda“, z čoho je zrejmé, že komunitárne právo chápe škodu ako majetkovú a aj nemajetkovú ujmu, resp. za ujmu považuje škodu majetkovú a aj nemajetkovú. K zhodnému názoru dospel aj Ústavný súd SR v uznesení sp. zn. I. ÚS 474/2016 zo dňa 17. 08. 2016, v ktorom uviedol, že hoci Súdny dvor Európskej únie viackrát zdôraznil, že nie je oprávnený vykladať ustanovenia vnútroštátneho práva, je zjavné, že ako vnútroštátne právo Českej republiky, tak aj vnútroštátne právo Slovenskej republiky prostredníctvom konkrétnych ustanovení Občianskeho zákonníka umožňuje blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravných nehodách priznať náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá má byť krytá z povinného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel“.

12. Odvolací súd tak s poukazom na ostatný vývoj judikatúry, t. j. predovšetkým zverejnenie vyššie uvedeného rozsudku najvyššieho súdu upravujúceho predmetnú otázku v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, považoval otázku pasívnej vecnej legitímácie za vyriešenú a konštatoval, že pasívna vecná legitímácia v predmetnej veci žalovanému - poisťovní prislúcha.

13. Odvolací súd po ustálení vyššie uvedenej otázky, vec prejednal a žalobný nárok žalobcov vecne posúdil. Zo žaloby žalobcov vyplýva, že žalobca si titulom náhrady nemajetkovej ujmy uplatňoval nárok vo výške 40.000,- Eur, ako pozostalý manžel obete dopravnej nehody a žalobkyne 2/ a 3/ uplatňovali nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, každá vo výške 20.000,- Eur ako pozostalé dcéry obete dopravnej nehody. Svoj nárok špecifikovaný v uvedenej výške odvodili tak, ako uviedli v podanom odvolaní, od právnej úpravy obsiahnutej v Zákone o sociálnom poistení, konkrétne s odkazom na ust. § 94 ods. 1/, 2/, 3/ Zákona o sociálnom poistení, keď podľa názoru žalobcov niet dôvodu rozlišovať medzi stratou blízkej osoby spôsobenej pracovným úrazom alebo dopravnou nehodou. Navyše v oboch prípadoch ide podľa názoru žalobcov o nároky plne kryté povinným poistením, pričom jedno z nich je verejné a druhé súkromné. Výšku uplatňovaného nároku teda žalobcovia určili analogicky s pracovno-právnou úpravou, súc si vedomý toho, že výška nemajetkovej priznanej náhrady nemajetkovej ujmy je na úvahe súdu.

14. Odvolací súd uvádza, že základnými kritériami určenia výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch, v dôsledku neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobností sú závažnosť vzniknutej ujmy, ako i okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo (ktoré môžu byť významné tak u osoby postihnutej ako aj u osoby, ktorá neoprávnený zásah spôsobila). Výška peňažnej náhrady je predmetom voľnej úvahy súdu, keďže zákon nestanovuje ani rámcové čiastky pre odškodnenie nemajetkovej ujmy. Preto súd musí prihliadať okrem závažnosti vzniknutej ujmy a okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo, k naplneniu požiadavky účinného primeraného zadosťučinenia za vzniknutú nemajetkovú ujmu, ale i k požiadavke nezneužívania tohto právneho prostriedku na neprípustné obohacovanie sa. Primeranosť je rozhodujúcim kritériom priznávania odškodnenia, aby bol dosiahnutý účel kompenzácie, inak napriek poskytnutému odškodneniu by sa poškodení mohli naďalej kvalifikovať ako obeť porušenia Dohovoru o ľudských právach. Na strane druhej pri zachovaní proporcionality, výška peňažnej satisfakcie nesmie byť prostriedkom bezdôvodného obohacovania a pôsobiť na škodcu likvidačne. Rozhodujúcim je preto zvažovanie individuálnych okolností prípadu. Výška náhrady nemajetkovej ujmy musí tiež odrážať všeobecne zdieľané predstavy o spravodlivosti.

15. Pri stanovení výšky peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy musí súd prihliadnuť na: a/ závažnosť vzniknutej ujmy a okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo a to k naplneniu požiadavky účinného primeraného zadosťučinenia za vzniknutú nemajetkovú ujmu, b/ na požiadavku nezneužívania tohto právneho prostriedku na neprípustné obohacovanie. Preto určujúcimi parametrami proporcionálne spravodlivého zadosťučinenia je: 1/ atribút primeranosti (tento atribút je rozhodujúce kritérium priznávania odškodnenia, aby bol dosiahnutý účel kompenzácie) a 2/ proportionalita, výška peňažnej satisfakcie nesmie byť prostriedkom bezdôvodného obohacovania a pôsobiť na škodcu likvidačne. Pre rozhodovanie je však vždy dôležité zváženie individuálnych okolností prípadu. Judikatúra súdov v tejto oblasti ochrany osobnosti sa zhoduje na primárnom význame vyrovnávacieho charakteru náhrady nemajetkovej ujmy, resp. zmiernení nepriaznivého následku neoprávneného zásahu. Pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy musia preto súdy starostlivo prihliadať na všetko, čo vyšlo počas konania najavo, vrátane toho, čo uviedli účastníci. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí potom vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej.

16. V prejednávanej veci odvolací súd zobral do úvahy skutočnosti vyplývajúce zo spisu, keď bolo zistené, že žalobou uplatňovaný nárok predstavuje náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej stratou manželky žalobcu 1/ a zároveň matky žalobkyň 2/ a 3/, ktorá bola usmrtená v dôsledku dopravnej nehody dňa 28. 10. 2011. Zo žaloby ako i listinných dôkazov a to konkrétne z písomného Prehlásenia o životnej situácii pred a po nehode, ako aj zo samotného výsluchu žalobcov 1/, 2/, 3/ učeného na pojednávaní pred súdom prvej inštancie ako aj na pojednávaní pred odvolacím súdom vyplynulo, že v čase dopravnej nehody dňa XX. XX. XXXX žalobkyne v 2/ a 3/ rade boli vo veku XX rokov - žalobkyňa 1/ S. I. a vo veku XX rokov - žalobkyňa 2/ C. I., pričom v rozhodujúcom období boli obe maloleté dievčatá odkázané na starostlivosť matky, keď situácia v rodine si vyžiadala dlhodobý pobyt otca maloletých detí mimo územia Slovenskej republiky. Tento sa dlhodobo zdržoval vo D. z dôvodu výkonu práce a lepších zárobkových možností a v tom dôsledku lepších možností zabezpečenia finančných prostriedkov pre výstavbu rodinného domu t. j. za účelom zabezpečenia základnej potreby bývania. V takejto situácii, keď manžel a otec maloletých detí a manžel bol v domácnosti dlhodobo neprítomný, odlúčený od rodiny, maloleté dievčatá vo veku XX a XX rokov, boli logicky výraznejšie citovo naviazané na matku a s touto úzko späté. Dopravnou nehodou dňa XX. XX. XXXX došlo k tak zásadnému životnému obratu a tragickej životnej situácii, kedy sa maloleté deti razom ocitli bez matky, ktorá bola v tom čase najbližšou osobou a na ktorej bola ťažiskovo všetka starostlivosť, výchova, ako aj starostlivosť o domácnosť. Uvedená tragická udalosť sa stala v období, keď maloleté dievčatá boli v citlivom predpubertálnom veku, kedy je blízky citový vzťah matky a dcéry mimoriadne dôležitý a preto uvedenú stratu možno hodnotiť ako mimoriadne závažný zásah do osobného a rodinného života žalobkyň, ktorého dopad a dôsledky sa neprejavovali len v rozhodujúcom období v čase dopravnej nehody a v krátkom časovom odstupe po nej, ale uvedenú stratu ako žalobkyne 2/, 3/, tak aj žalobca v 1/ budú pociťovať po celý zvyšok života a to i opakovane, i pri dôležitých rodinných, osobných udalostiach, ako aj v čase sviatkov, kedy sa predpokladá vzájomná blízkosť a prítomnosť celej rodiny. Možno tak konštatovať, že následky uvedenej udalosti budú znášať jednotliví žalobcovia 1/, 2/, 3/ samostatne a mimoriadne negatívne počas celých ich životov. Pokiaľ teda žalobkyne 2/ a 3/ uplatňovali nárok vo výške 20.000,- Eur každá, je takýto nárok primeraný vzhľadom na vek žalobkyň na intenzitu vzťahov dcér a matky v čase, keď boli na Slovensku odkázané najmä na starostlivosť matky, prihliadnúc pri tom i na hmotnú odkázanosť maloletých detí (v tom čase) na svojho rodiča a to s perspektívou niekoľkých rokov do budúcnosti. Nárok uplatňovaný žalobkyňami vo výške 20 000,- eur každá, je preto i podľa záveru odvolacieho súdu primeraný, zodpovedajúci utrpenej strate a traume, ktorá má dôsledky dlhodobého charakteru.

17. Pokiaľ sa týka nároku žalobcu, tento nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vyčíslil vo výške 40.000,- Eur, pričom odvolací súd i takýto žalobcom uplatnený nárok považoval za dôvodný, primeraný a opodstatnený, vzhľadom na tú skutočnosť, že dôsledkom dopravnej nehody žalobca stratil svoju manželku, životnú partnerku, s ktorou si založil rodinu a s ktorou do momentu nehody viedol plnohodnotný rodinný život. Manželka pritom zabezpečovala v rozhodnom kritickom období všetku starostlivosť o spoločné maloleté deti a zabezpečovala tak rodinné zázemie, pre celú rodinu žalobcov. Strata životného partnera v dôsledku tragickej udalosti je najvýraznejší zásah do osobného života a to i prihliadnúc na skutočnosť, že manželka žalobcu bola vo veku XX rokov, teda v produktívnom veku na vrchole svojich síl, kedy bola jej rola v oblasti manželského, partnerského, ale i rodičovského života nezastupiteľná. Z dôvodu straty životného partnera v relatívne mladom veku a z dôvodu

nenahraditeľnosti manželky a matky maloletých detí odvolací súd priznal nárok žalobcovi 1/ tak, ako bol uplatnený vo výške 40.000,- Eur, keď tento podľa záverov odvolacieho súdu zodpovedá i kritériu primeranosti a zároveň naplneniu požiadavky účinného, primeraného zadostučinenia za vzniknutú nemajetkovú ujmu.

18. Odvolací súd na strane druhej prihliadol i na pomery na strane žalovaného, ktorým je poisťovňa, ktorá vznik udalosti nijakým spôsobom nezavinila, nebola na nej účastná a je subjektom odlišným od pôvodcu zásahu do osobnostných práv žalobcov (vodiča motorového vozidla). Žalovaný je silným a stabilným subjektom pôsobiacim v oblasti poisťovníctva od roku 1990 (od 19. 11. 1990), ktorého predmetom činnosti je o. i. vykonávanie činnosti samostatného finančného agenta v sektore poistenia alebo zaistenia, prijímanie vkladov a poskytovanie úverov a spotrebiteľských úverov. Hodnota základného imania spoločnosti žalovaného predstavuje podľa výpisu z obchodného registra 49 791 000,- Eur (ku dňu rozhodnutia odvolacieho súdu). Žalovaný tak dlhoročne poskytuje služby v oblasti poistenia majetku, životného poistenia a je jedným z niekoľkých dominantných subjektov v oblasti poisťovníctva na slovenskom finančnom trhu. Výška priznanej náhrady nemajetkovej ujmy tak nie je vzhľadom na pomery žalovaného neprimeraná a nepôsobí likvidačne. S poukazom na uvedené dôvody, odvolací súd zmenil napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie tak, ako je uvedené vo výroku I. tohto rozsudku.

19. Pokiaľ žalobcovia uplatňovali v podanej žalobe i nárok na zaplatenie úroku z omeškania vo výške 5,15 % ročne odo dňa podania žaloby do zaplatenia, v tejto časti odvolací súd žalobu žalobcov zamietol, nakoľko nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vzniká až právoplatným rozhodnutím súdu o uložení povinností a teda v prejednávanej veci nemožno konštatovať, že by sa žalovaný dostal s plnením náhrady nemajetkovej ujmy do omeškania. Preto odvolací súd nárok spočívajúci v úroku z omeškania vo výške 5,15 % ročne odo dňa podania žaloby do zaplatenia zamietol.

20. O trovách konania odvolací súd rozhodol s poukazom na ust. § 396 CSP, 262 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1 CSP a žalobcom 1/, 2/, 3/, ktorí boli v konaní úspešní v celom rozsahu priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

21. Rozhodnutie senátu krajského súdu bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,

b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,

c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,

d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,

e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo

f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,

b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo

c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. a/ až c/ CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

a/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c/ je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a/ a b/.

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1 a 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolaateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

a/ dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b/ dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c/ dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).